

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hétre ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hétre ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

E-hasabes postát eor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyilmér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, március 7.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérelők: Harc egy adó ellen.
A képviselőház ülése.
A vidék a katonai javaslatok ellen.
Arad és a házbéradó.
Titokzatos dráma.
Tüntetések a fővárosban.
A főnyeremény titka.
Kritika a perbeszédokról.
Az aradi kulturmérvénység új vezetője.
Königsberg gróf reverzállan.
Kertületi Tornasünetpély.
Kedélyes fogház.
Téma: Automobil a vasutakon. Irta: Ney F.
Regény-Csarnok: A távollévő. Irta: Montégut Maurice.

Harc egy adó ellen.

Arad, március 6

Városunk vezetésében az utolsó tizedekben tapasztalt tévlenség azon benyomást keltette és táplálta bennünk, hogy a torony alatt azt hiszik, hogy a közigazgatás nem egyéb, mint az akták elintézése.

Annyira érzéketlennek mutatkoztak modern eszmék iránt a szenátusnak egy fejfel gondolkozott tagjai, hogy a jól eső érzés egy bizonyos nemével kell konstatálnunk, ha ujabban azt tapasztaljuk, hogy a szenátus kezd gondolkozni és kezdi belátni, hogy akták elintézése még nem közigazgatás s hogy ma már a polgárság fokozottabb igényeket táplál azok iránt, akiket bizalma a város ügyeinek élére állított.

Konstatáljuk azt, hogy a tanácsból rövid időközben két olyan javaslat kerül ki, melyek a megfelelő bizottságok által leendő megrostáltatásuk után, ha az illetékes helyen elfogadtatnak: hivatva lesznek egyrészt a közjólétet előmozdítani, másrészt a közterheken könnyíteni.

Ezen javaslatok egyike az, melyet a házbéradó törvénynek törvényhozás útján való megváltoztatása iránt, másik, amely a városi vagyongazdálkodás módosítása és a minden irányú ellenőrzés hatályossá tétele iránt az adóügyi tanácsnok a polgármesterhez benyújtott. A házbéradó-törvény módosítására vonatkozó javaslat (amelyet e lap más helyén ismertetünk) a házbéradó leszállítását és annak több oldalú enyhítését óhajtja. A lényege ezeknek az: hogy olyan lakás után, a mikor a gazdának nincs haszna a kiadott lakásokból, akkor ne is fizessen azokért házbéradót.

Orvendetes dolog, hogy az eszme nem az igazságtalan és aránytalanul súlyos házbéradó terhe alatt görnyedő közönség körében, hanem a büroban, egy olyan köztisztviselő agyában született, kinek hivatala közben van alkalmja tapasztalni a hajmeresztő méltánytalanságot, melylyel egy rég elavult intézmény az ország nagyobb városait sújtja.

A házbéradóról szóló XXII. t. cikk 1868-ban, olyan időben keletkezett, amikor a városokban, mint megyéik központjában, a vidékhez viszonyított virágzó kisipar és kiskereskedelem volt.

A vidék, megfelelő közlekedési tényező hiányában oda volt utalva, hogy minden házi, ipari és üzleti szükségletét a megye központjában, a városban szerezze be. Ez által a városokban nagyarányú kisipar és kiskereskedelem, sőt több helyütt, mint például Aradon is, igen szép nagykereskedelem fejlődött ki.

A városi lakosság igénye még kezdetleges volt. Kirakataink nem voltak oly pazarok mint ma, amikor bizony sok kereskedő oly aggodalommal néz a fényes kirakat mögöl az ultimó elé. Nem voltak izzó- meg villamlámpák, nem volt vízvezeték- és csatornázás és nem voltak az annyi oldalról sanyargatott középosztály, az iparos, a kereskedő és a lateinerek önkéntes önmegadóztatásából fentartott humanisztikus és kulturális intézményeink.

Kényelmes, de egyszerű, gerendás és meszelt, de egészséges és nem tulzsufolt lakásokban laktunk. Kereseti viszonyainkhoz mérten, de mindig készpénzért fogyasztottunk. A kevés költséggel, egyszerűen épített házakat jól lehetett bérbe adni, tehát igazságos és méltányos volt az, hogy a városi háztulajdonos több adót fizessen, mint az a vidéki, aki házat önmaga és családja használatára építette és bérbe adni soha sem tudta.

De soha sem volt és ma sem igazságos az, hogy az a városi másik háztulajdonos, aki házat épít, mint a vidéki házigazda, szintén csak a saját használatára építette, ezen háza után is házbér-

Automobil a vasutakon.

Irta: Ney Ferenc.

A XIX-ik század második fele a fizikai tudomány műszaki alkalmazásában igen sok nagy eredményt mutat föl, és az azóta is folyton tartó rohamos fejlődésben meglepésszerű diadalokat is aratott. A gőz, robbanó gázok és villamosság erejének a helyváltoztatásra, hajtásra fölhasználásában a technikus lángész nem sejtett fejlődés és föllendülés alapját vetette meg. A gőzhajó és gőzvasut ráterelte a föltalálók kedvét a közúti közlekedés javítására, a tökéletlen és drága élő-motorok — a lovak stb. — jobbal, tökéletesebbel pótlására is. A robbanó gázok és villamosság ügyes kinasználásával megszülettek az első automobilonok és föltartóztathatatlannal haladnak a tökéleteskedés felé. Eleintén ugyan ferde irányt vett a fejlődés, mert a közönség, a fogasztó, főképpen új sportot látott benne, és az automobil létjogának alapjául majdnem egyedül az örületes száguldozás lehetőségét tekintette. Az így keletkezett visszaélések nyomán természetesen sok ellensége támadt a töf-töf-nek, még az újításokért különben fogékony és méltányos fölfogásuak között is, úgy, hogy a vele járó apró kellemetlenségek tulbeesülése karöltve az újítások kinasználása révén a kínálat részéről föllépő kapiszálással és a kereslet oldalán nyilvánuló tájékozatlansággal elterjedésének és vele fejlődésének tempóját a megérdemelt-nél mérsékeltebbé tették. A föltaláló-szerkesz-

tők azonban nem lankadtak, hanem a becses és föltétlen érvényesülést biztosító tulajdonságok kellő érvényre jutásával — kivált visszatérve hajtóerőül a becsületes, mindig megbízható, jó öreg gőzhöz — ma már olyan alkotmányokat produkálnak, hogy a vasutas is rájuk vetette a szemét, és olyan perspektiva nyílik meg előttünk, melyben a mai lokomotivok nagy része az ócska vasak közé kerül.

A vasúti automobil avagy a mótoros-kocsi a legfrissebb újítások egyike, és örömmel állapíthatjuk meg, hogy a vele való kísérletezésben hazánk nem marad el, a mi pedig az eredményeket illeti, abban — szerénytelenség nélkül mondhatjuk — e pillanatban elől jár.

A kereskedelemügyi kormány észrevette az idők jelét, és a múlt évben kiküldötte az ügygyel foglalkozni hivatott szakembereit a külföldre a kérdés tanulmányozására. Ezek meggyőződtek, hogy Németországban és Franciaországban vannak már mótoros kocsik használatban, meggyőződtek arról is, hogy vannak mótorszerkezetek, melyek megbízhatóan és gazdaságosan működnek, de meggyőződtek arról is, hogy a hazánk különleges viszonyai és vicinálisai szempontjából lehető értékesítésére a mótorszerkezetek előnyeinek odakint példát nem találnak, mert ott a mótorszerkezetek csak egy-egy kellőképpen ki nem használt vonatot helyettesítésére iktatják a többi vonat közé, avagy — mint Párisban — közúti vasut forgalmának lebonyolítására használják.

Idehaza az igazi előnyök kiaknázásának

célzatával az aradi és csanádi egyesült vasutak mozgékony, minden újításra fogékony szakférfiai voltak azok, akik a kereskedelemügyi minisztérium támogatása mellett tavaly tavasszal az első mótorszerkezetet, mely Sármezey Andre főmérnök eszméje szerint a De Dion-Bouton francia cég gőzmotor szerkezetével a budapesti Ganz-gyárban épült, a keskenyágányú Alföldi első gazdasági vasut békéscsaba-kovácsbányai vonalán forgalomba helyezték. Az eredmény oly kitünő volt, hogy azóta az időközben szerzett tapasztalatok alapján javított és bővített kiadásban több hasonló kocsit is szereztek, és a vasut folytatásaként épülő csaba-békéscsaba-vidéki helyi vasutat a minisztérium kérelmükhöz képest már tisztán mótorszerkezetekkel üzemre engedélyezte. A biztató kezdeten fölbuzdulva, maga az anyavasut, az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársasága is megkezdte a kísérleteket, még pedig szélesebb alpra helyezve. Az összehasonlítás kedvéért rendelt egy benzines kocsit, melyet a Daimler német cég mótorszerkezetével az aradi Weitzer-gyár épített, és egy gőzös kocsit De Dion-Bouton mótorszerkezetével a Ganz-gyárnál. Ezeket a kocsikat a kereskedelemügyi minisztérium részéről tartott próbák kedvező eredménye után a napokban helyezik forgalomba, és ezzel — bár egyelőre csak kísérleti jelleggel — a vasut történetében új fejezet nyílik meg. A mótorszerkezetek ugyanis nem úgy, mint eddig a vonatok, a város szélén, esetleg azon kívül épült állomásról, hanem a város szívéből — Aradon a Szabadság-térről — indul, és a városban ke-

adót fizessen csak azért, mert a városban levő lakrészek felénél egy-kettővel több van bérbeadva, míg az a házigazda, akinek városában a meglevő lakrészeknek csak harmada van bérbe adva, a maga lakta házáért aránytalanul kisebb házaszályadót köteles fizetni.

Belátták ugyan egyes kormányok ezt a nagy közteherviselési aránytalanságot, mert hiszen a házadót 35 év alatt ötször toldozták-foltozták, de a helyzet magaslátára egyik kormány sem tudott emelkedni, — a házadó törvényt alapjában nem merték felforgatni, mert az állam finansziális érdekeivel ezt nem tudták összhangba hozni.

A viszonyok 1868. óta sokat változtak. Nagy vasuti hálózatok keletkeztek. A tér és időbeli távolságok megszűntek. A fővárosi és külföldi kereskedők már a legkisebb falusi szatócsot és iparost is felkeresik és közvetlen látják el minden szükségletét.

A vasuti zóna-rendszer, a telefon nyújtotta kényelem és gyorsaság a főváros felé terelte a városok egykor virágzó kereskedelmét.

A gyáripár olcsósága, a világkereskedelem annyira leszorította a vidéki városok iparát és kereskedelmét, hogy ezek ma már nemcsak haszonra nem dolgoznak hanem határozottan drága hitelből tengetik existenciájukat.

Az az iparos, ki a hatvanas években 18—20 segéddel dolgozott, ma legjobb esetben otthon dolgozó vazallusa valamely gyáripari raktárnak.

Az ipar és kereskedelemmel párhuzamosan pusztulnak a városok. A folyton emelkedő társadalmi igények rendkívül megdrágították az életet.

A vidéki kereskedelem nagy áldozatok árán folytatni akarja a fővárossal már rég megszakadt versenyt. Diszes kirakatokkal, villanyvilágítással tetszeleg, de sikertelenül. Hogy emeljük a városi élet kényelmét és kellemeit, vízvezetékekkel, csatornázással láttuk el a városokat, mely

modern alkotások épp akkor terhelik meg újabb meg újabb adókkal a városokat, a mikor a régi, alacsony, sötét, nedves házakban folyton nő az üres lakások száma, az elszegényedés, a mikor a városokban napról-napra rosszabb és drágább lett a megélhetés és kisebb a forgalom.

A vidéki góczpontok közvetítő kereskedelme teljesen megszűnt, de az 1868. évi XXII. t. cikk az egymást felváltó kormányok szegényére, a közegészségügy kárára, a városok romlására mindig érvényben van.

Azért helyes az adóügyi tanácsnok által felvetett és az adóreformok során aktuális eszme, mert megvalósulása esetén nemcsak hajmeresztő igazságtalanságot szüntetne meg, hanem hivatva van a takarékpénztárakban a hazai ipar szempontjából teljesen tétlenül heverő tőkéket mozgásba hozni, — az építési és ezzel kapcsolatos ipart fellendíteni, — modern és a közegészségügy igényeinek is megfelelő lakházak építését lehetővé tenni, a drága, de a háztulajdonosnak még sem hasznos házbért olcsóvá és mégis hasznossá tenni, a nélkül hogy az állam finansziális érdekei ez által csorbát szenvednének, mert az osztályadó III. fokozatának némi emelésével és egy IV. fokozat alkalmazásával teljesen kárpótolva lenne a házbéradó veszteségeért.

Az általános házbéradó kötelezettség alá eső városoknak a házadó törvényben gyökeredző sérelmeit az adóügyi tanácsnok elég kimerítően, felsorolta ugyan, de az ügy jobb megvilágítására még egy számadattal szolgálunk. Ugyanis:

A míg a vegyes házadó kötelezettség kedvezményét élvező, nálunk jóval gazdagabb Debrecen, Hódmezővásárhely, Sentes, Szabadka, Kalocsa, Czegléd, Nagy-Körös, Nagy-Becskereken, Kecskeméten, Szarvason, Csabán a tulajdonos használatában levő egy ötszobás, fürdőszoba, kamara, istálló, padlás és pincéből álló ház után összesen 24 korona osztályadó és járulékaival fizetendők, addig Aradon egy

ilyen lakásért 800 korona bérértéket véve alapul, 120 korona béradó esik s ha most hozzávesszük, hogy ezután 3% betegápolási pótdadó, 30% általános jövedelmi pótdadó, 61% községi adó, 5% utadó, 4¹/₂% csatornázási költség, 12% vízhasználati díj is jár. akkor csak a közadó 47%, ha pedig még a szeméthyordást, világítást, kéményseprést, biztosítást is számítjuk, akkor a jövedelmet, 50—60% kiadás nem 4%-nyira (mint ahogy a tanácsnok állítja) de 2%-nyira csökkentti.

Ezek azon okok, melyek a javasolt reform mielőbbi keresztülvitelét parancsolják.

Egy városi képviselő.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 6.

A képviselőház előtt fél tíz órakor már négy csoportosulás volt. Zárt sorokban egy csapat ember a Szózatot énekelte, majd felvonult a nagy kapun át az országháza. Vidéki küldöttség volt ez, amely a katonai javaslatok ellen hozott kérvényt a képviselőháznak, illetve Apponyinak. Napirenden van ez most. Ma a nagykarolyi és zilahi küldöttség jött el és a kérvény átnyújtása után a tagjai mind a két karzatot ellepték.

Lent Gabányi Miklós, a ház elismert humoristája beszél, paraszti észjárással és sokáig mulatott rajta a Ház. Már megjelenése is mulatságos volt ma. Fekete ruhában, rövid ujjakkal, torzonborz szakállal, felső zsebéből kilógó zsebkendővel állott fel a népszónok és mondott vadakat és „éha neha józan dolgokat is, a mikor végre brutális lett.

A honvédelmi minisztert úgy apossztrófalta, hogy már féllába a koporsóban van. Ez nagy és jogos felháborodást keltett. A jobboldalon hangos kifakadások voltak hallhatók és csoportonként sokan kivonultak:

— Még sem járja, egy öreg, beteges emberről ilyeneket beszélni! — kiáltozták és ez volt a legenyhébb megjegyzés. Gabányi csak most jött rá, hogy bolondot mondott, igyeke-

resztül utközben szedi föl az utasait, jóformán mindenkit a saját portáján, visszajövet pedig megint így rakja le.

Ezzel rátértem — a miről már ideje szólni — a motoros-kocsi hasznának jellemzésére.

A motoros-kocsi, akár a benzingáz apró robbanásaival, akár tulhevitelt gőzzel hajtják, nagyjában és egészében hasonlatos a vasutak személykocsijaihoz, mert benne a hajtószerkezet olyan kis helyet foglal el, hogy alig venni észre. Füstöt nem csap, környékére nem tűzveszélyes, olyan mozgékony, mint a városi villamos vasutak, a közönségnek minden igényét és kényelmét képes a biztonság teljes mértékével együtt kielégíteni, és — a mi a fő — beszerzési ára aránylag, üzeme pedig absolute olcsó. Egy 50—60 utast befogadni és még ugyancsak annyi utassal telt pótkocsit vontatni képes motoros-kocsi 28—32 ezer koronába kerül, tüzelőanyag fogyasztása alig számbajövő, a vonat kiszolgálására pedig félannyi személyzet kell, mint ugyanannyi utast elszállító lokomotívos vonaton.

Hogy számadattal is igazoljam, a mit mondom: az alföldi első gazdasági (keskenyvágányú) vasut motoros-kocsija kilométerenként 1—1.5 kilogram faszenet vagy kokszot fogyaszt és a vonatot két ember szolgálja ki. Használaton felül a motoros-kocsinak, hogy a vasut építményét sokkal inkább kiméli, mint a nehéz lokomotív.

Azután meg nem is kényes szerszám, csak kissé bánni kell vele tudni; a karban tartása is csekélység, alig kerül pénzbe.

Ha azt kérdik, hogy lehet mindez? Hát úgy, hogy a motor szerkezete tökéletesebb, mint a lokomotív. A gázok robbanásában avagy

a gőzben rejlő energia lehető jól van értékesítve. Hiába, a lokomotív, noha a nagy terhek szállítására még versenytárs nélkül áll, kezd aulttá lenni és Amerikában már is gyökeresen kezdik építésüket reformálni. A könnyű és gyors közlekedés szempontjából pedig az automobil tulszárnyalta. Összehasonlításképpen érdekesnek tartom fölemlíteni, hogy vannak 80—100 lóerős automobilmek, melyekben egy-egy lóerőt 4—5 kilogram mótorsúly képvisel, míg a lokomotívokból ugyanarra 50—80 kilogram esik.

A dolog nyitja az, hogy a robbanás nagyobb energiát képvisel, mint az egyszerű elégség, épp úgy, mint a tulhevitett, magas nyomású gőz is az előállításra fordított hőséget aránylag sokkal hálásabban honorálja, mint az alacsonyabb nyomású. Itt szükségesnek tartom az esetleges aggodalmakkal szemben megjegyezni, hogy sem a benzingázok robbanásában, sem a tulhevitett gőz nagy nyomásában egyáltalán semmi veszedelem nem rejlik, mert az akciókhoz szükséges mennyiségek, melyek a fogyasztás egymásutánja szerint aránylagosan fejlesztetnek, oly csekélyek, hogy abszolút értékük egyenként majdnem semmi.

A fejlődés sejthető irányának jelzé ére érdekel bir eimondani, hogy a Serpillet-Gardner párisi cég, mely közuti gőz-automobiljával óránkénti 121 kilométer sebességgel világrekordot állapított meg, most a vasuti motoros-kocsira vetette magát, és legközelebb érdekes kísérletek hírét hallhatjuk, mert az eddigi szerkezetek a középsebességű vonatok sorozatába tartoznak, de az említett az expressz-vonatokkal veszi föl a versenyt. A cég vasuti motoros-kocsijának szerkezete, — mint értesülök. — lényegében azonos lesz a közutiével, felsőbbés-

ge az összes más rendszerek fölött az, hogy a petróleummal való tüzelés és gőzképzés együttesen automatikusan és szigoruan arányosan szabályozódik a sebesség változtatás, illetve megállással, úgy, hogy a vezetőnek 200—250 kilométer ut befutása latt sem tüzeléssel, sem vízszivattyuzással semmi gondja sincs, egyetlen emelővel a sebesség szabályozásával egyidejűleg ezeket is ellátja és azonkívül csak a féket kezeli még.

Ismertetésem folyamán a villamossággal hajtott motoros kocsit egészen elhanyagoltam. Ennek az az oka, hogy a villamos vezeték nélküli gépet, melynek tehát villamos energiáját magába fölhalmozva kell vinnie az egész befutandó utra, az erre szolgáló szerkezetek — akkumuláturok — mai fejlettsége mellett, a nem teljes megbízhatóságot és kezelési nehézségeket nem is tekintve, már eleve kizárja a versenyképességéből üzemének a benzinhoz vagy gőzhöz arányított rendkívüli drága volta.

A mai állapot és a fejlődés irányának jelzése után, az ujtás életképességébe vetett erős hittal mármost ha a jövő képét rajzoljuk, az igazán kecsgettő. Motoros-kocsik birtokában a sok gyöngye vicinálison a személyforgalom teljesen elválasztható a teherforgalomtól, nem kell a csufondárosan utánfutásra berendezettnek nevezett egyesvonattal álmosan döcögni és minden kitérőben meg állomáson negyed-avagy félórászámmra unatkozni, hanem igazán vasuti gyorsasággal lehet célhoz érni. A fővasutakon a személyvonatok gyorsaságát és rendességét megnövekedett forgalmával lenyűgöző posta járatai motoros-kocsikkal mint külön posta-vonatok önállósíthatók. A szárnyvonalak csatlakozási mizériái megszűnnek, mert

zett mentegedezni, de már jobboldali hallgatósága nem akadt.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró, Széchenyi Gyula gróf miniszterek.

Elnök fél 1 orakor megnyitja az ülést és bemutatja az irományokat.

(A stomfai választás.)

Bartal Aurél a napirend előtt, mint az 1895-iki stomfai választás volt elnöke visszautasítja Rakovszky Istvánnak a minapi zárt ülésen tett kijelentéseit és támadásait. A stomfai választásról tendenciózus hírek jelentek meg lapokban. Ő lovagias és társadalmi uton elégtételt kapott, de az ország színe előtt is ismereti ezt a választást. Elmondja, hogy ott két küldöttség előtt szavaztak. Az első küldöttség-nél, a hol ő elnökölt, minden rendben ment, a második küldöttség-nél nem engedték meg neki a beavatkozást és ez a törvény alapján történt. Ő sohasem vádolt és nem gyanúsított senkit, a míg vádjairól meg nem győződött. (Elnök helyeslés jobbról.) Azt kívánja Rakovszkynek, hogy sohasem legyen kevésbé intakt, mint a szólo volt, marad és lesz. (Elnök helyeslés.)

Rakovszky István fenntartja azt, hogy Stomfán 1895-ben törvénytelen volt a választás. Bartalnak be kell valani, hogy hibázott. (Elmentmondás jobbról) Felhossa újból a várnai választást és cáfolgatja Haydinnak és Baross Jusztinnak azt az állítását, mintha Haydin a választáson beteg lett volna.

Bartal Aurél azt feleli, hogy minden panaszt meghallgatott és elintéztet.

Baross Jusztin személyes kérdésben kijelenti, hogy az emlékezetes választáson Haydin igenis beteg volt. (Tetszés.)

(Gabányi beszél.)

Gabányi Miklós: Azt hitte, hogy míg reá kerül a sor a vitában, addig a kormány Istenhez tér és visszavonja a javaslatot. (Derütség.) 1901-ben egyhangulag választották meg képviselőnek, annyi választója volt, amennyi a rostan a lyuk, még annál is több. (Derütség.) Mégis peticionáltak ellene és a törvényt ellene akarták fordítani. Azért mondja ő, hogy a magyar törvény orra viaszból van. (Derütség.) csavarni lehet. (Derütség.) Mi a különbség közte és a Jézus Krisztus között? (Zajos derütség.)

Az, hogy Jézus Krisztus három nap alatt támadt fel Isten jóvoltából. Őt pedig öt nap

a fürge motoros-kocsi a fővonal minden vonatához igazi (nem afféle 2—3 órai várakozással és legszerencsésebb esetben korcsával egybekötött) csatlakozást közvetít.

A vidéki középpontok, melyek a környékkel való élénk összeköttetésre vannak utalva, megkapják a városi vágányukat és úgy mint Aradon, a nap bármely szakában és a város gerincvonalának bármely pontján kéznél lesz a vonat. Ez felkelti a közlekedési kedvet, a mivel együtt a közélet minden tényezőjében új lendületet nyer. A vidéki nép terményeivel fölkeresi a városi piacokat, új termelési ágakat találhat hasznosíthatóknak és ezzel javítja a városok élelmészeti viszonyait, másrészt módot kap ipari szükségletei könnyű kielégítésére, a mik — jóléte fokozódván — szintén emelkednek. Erre nézve fölemlítem, hogy az alföldi első gazdasági vasut, mióta a motoros kocsi-közlekedés megnyitásával egyidejűleg lehetővé vált, hogy az olcsóbb üzemnek megfelelően a viteldiját is leszállítsa, Békéscsabát valódi közép-ponttá fejleszti, utasait már eddig is több mint megkétszerezte és így olcsósága dacára jó üzletet csinál.

Ezek után természetes következtetés, hogy a vasutak építése, más irányzattal ugyan, mint eddig, de kedvezőbb eredménnyel újra föllendül és a meglévők forgalma egyelőre be sem látható átalakuláson megy át.

Szép ez a jövő zenéje! De mindaz, a miről szól, megvalósulhat ám, csak igazán kell akarni. A fejlődés megindult, a vasutak új korszaka virrad.

alatt támasztották fel ugyan azok a bíráló bizottsági tagok, a kik el akarták itélni, (Derütség) őt tehát tulajdonképen kétszer választották meg és ezért dupla képviselő. (Derütség) Duplán is teljesíti kötelességét. A választói azt mondták róla, hogy ő isten küldetése. Ahhoz is tartja magát. (Derütség). Kétszer annyit is üt a tuloldalón mint más.

Mikor az Isten a világot teremtette (Zajos derütség), az embert észszel és szívvel áldotta meg. Ebben különbözik az állattól. (Derütség). Mit nevétsz mameluk?! (Oriási derütség) Ha tehát esze van a tuloldalainak, miért nem mondják meg, mire kell az ujoncemelés? Igaz, hogy az ország esszenciája itt van (a saját pártjára mutat. Nagy derütség.) de azért talán a tuloldalnak is van esze. Fejérváry Géza bárónak olyan szép magyar neve van, hogy nem érti, hogy lehet oly osztrák érzelmű és hogy kommandírozhatja magát ide.

Elnök. Itt csak magyar felelős miniszter van.

Gabányi: Kár, hogy Fejérváryt nem Weiszburger Géza bárónak hívják. (Zajos derütség.) A tuloldalt tíz parcellára osztja. Az I. osztályba tartoznak a horvátok, a II. ba a nemzetiségiek, a III. ba a miniszterek, Fejérváryt kivéve, mert az külön parcellába tartozik (Derütség), a IV. ba az exminiszterek, az V. ba a v. b. titkos tanácsok, a VI. ikba az államtitkársjelöltek, a VII. ba a mánások, a VIII. ikba Fejérváry miniszter, a kinek évi 50,000 forint vagy korona fizetése van.

Fejérváry: Hat forint vagy korona?

Gabányi: Mindegy. Huszonhárom év alatt 1 millió 200.000 korona volt és szabad lakás. (Zajos derütség.) Kérdi, miért tűri el a fekete-sárga cafrangot? (Zaj).

Elnök: Ilyen kifejezéstől tartózkodjék.

Pozsgay: Hát a magyar zászlóról szabad azt mondani, hogy rongy?

Elnök: Nem szabad!

Kubik: (kiabálva) De odaát Ausztriában nem büntettek meg ezért senkit. (Zaj).

Elnök Kubikot többszöri kiabálásáért rendre utasítja.

(Egy kis tapintatlanság.)

Gabányi: Arra kéri Fejérváryt, hogy miután félig nyugdíjban van, félig a koporsóban... (Zajos felkiáltások jobbról: Pfu! Pfu! Disznóság! Ez már disznóság! Gyalázat! Menjünk ki! A jobboldal Széll Kálmán miniszterelnökkel kivonul.)

Gabányi erre azt mondja, nem akart rosszat mondani. Isten éltesse Fejérváryt! Arra kéri, hogy ne rakjon újabb terheket a nemzetre. A IX. ik parcellába tartoznak a tuloldali papok aranyzáru szent Hock János kivételével (Derütség.) mert az nem szavazza meg ezt a javaslatot. Végül a X. ik parcellába tartoznak azok a képviselők, akik a husos fazekat szeretik. Ezután sorra veszi a jobboldali szónokait és mint mondja „éles bonckés alá veszi.” Közben szünetet kér.

Szünet után.

Gabányi Miklós folytatja beszédét. Azt mondja, hogy a parcellába osztott képviselők mind külön-külön érdekekért szavaznak meg mindent, az egyik parcella miniszter akar lenni, a másik államtitkár, vagy államhivatalnok, az egyik mánás, vagy udvari tanácsos, a másik bankállásra pályázik. Ezután Hieronymival és Tisza István gróffal polemizál.

Végül Gabányi határozati javaslatot terjesztett be, mely arról szól, hogy míg a nemzeti hadsereget felállítják, addig a magyar ezredékben a magyar jelvényt és a magyar vezényszót használják.

Horváth Gyula szintén a javaslat ellen beszélt. Határozati javaslatában a hadsereg nyugdíj szabályzatának revízióját sürgeti.

Holnap a katonai vi. át folytatják.

TÁVIRATOK.

Az angol hadsereg újjászervezése.

London, március 6. A felsőházban Carrington olyan határozati javaslatot nyújtott be, a mely a kormányt felszólítja, hogy a hadsereg újjászervezésének tervét még egyszer vegye fontolóra. A határozati javaslatot 51 szavazattal 15 ellenében elvetették. A vita folyamán

Lansdowne külügyminiszter védelmére kelt a kormány tervének és azt mondta, hogy a katonai szaktekintélyek véleménye szerint a birodalom szükségleteinek nem felelhet meg kisebb haderő, mint a melyet a kormány követel.

Földrengés Karlsbadban.

Prága, március 6. Karlsbadban és környékén, Egerben és Graslitzban mára virradó éjjel világosan érezhető földrengés volt. Karlsbadban ma reggel 6 óra felé két gyöngébb lökést éreztek. Az eddig beérkezett jelentések szerint a földindulás sehol sem okozott kárt. A karsbaldi forrásoknak sem ártott meg eddig a földrengés.

A vidék a katonai javaslatok ellen

(Deputációk a fővárosban.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 6.

A vidékről ma ismét küldöttség jött fel a fővárosba, hogy a katonai javaslatok ellen tiltakozzék. Ezuttal Nagy Károly és Zilah városok küldtek mintegy kétszáz polgárt Budapestre, hogy a tiltakozó kérvényt a képviselőház elnökének átadják.

A küldöttség tagjai reggel hat órakor érkeztek meg a keleti pályaudvarra, ahol Gypáry Pál szatmár-megyei földbirtokos üdvözölte őket. A pályaudvarról a József főherceg-szállóba mentek, ahol megreggeliztek. Félkilenc-kor érkezett a szálló elé három nemzeti színű lobogóval az egyetemi ifjuság, mire a küldöttség a Kerepesi-úton és a Nagy-köruton a parlament felé vonult. Utközben igen sokan csatlakoztak a menethez, a többi között Luby Géza és Lengyel Zoltán országgyűlési képviselők. A parlamenthez való felvonulás elég zajos volt és a tömeg folyton abcugolta Fejérváryt, miközben a Kossuth-nótát és a Himnuszt énekelték.

A nagykarolyiakat dr. Roosz Samu a szabadalvüpart elnöke és dr. Adler Adolf, a zilahiakat Csetnek Pál vezette.

Farkas János főtörömbiztos vezette fel a parlament főkapuján a küldöttséget a delegációs terembe, ahol Apponyi házelnök fogadta őket.

A Házban a küldöttséghez csatlakozott Madarász József és Szederkényi Nándor képviselő is.

Gróf Apponyi Albertet a küldöttség nevében a nagykarolyiak részéről Luby Géza, a zilahiak részéről pedig Lengyel Zoltán üdvözölte s ők adták át a házelnöknek a két város közönségének kérvényét a katonai javaslatok ellen.

Gróf Apponyi Albert a küldöttséghez erre a következő szavakat intézte:

— Tisztelt Uraim! A kérvényeket, melyeket a képviselő urak nekem átadtak, alkotmányos kötelességem szerint a Ház elé fogom terjeszteni, melynek bölcsesége ez ügyben dönteni fog. Jól méltóztatnak tudni, amint azt már az előzőleg megjelent küldöttségeknek elmondani szerencsés voltam, hogy elnöki állásom tartózkodást parancsol minden érdemleges nyilatkozattól. Ez állás kötelessége, amelynek gyenge erőmhöz képest teljesíteni fogok, abból áll, hogy a tárgyalásokat pártatlanul vezesse, hogy úgy a szólásszabadságot, mint a szólásszabadságnak alkotmányosan és házszabályban létező korlátait megőrizzem és hogy tőlem telhetőleg előmozdítam a törvényhozás döntését. Önök alkotmányos jogukat gyakorolják, midőn kívánásaiknak törvényes formában kifejezést adnak; kérem Önöket, hogy hasonló alkotmányos szellemben, bizalommal várják és annak idején

megnyugvással fogadják a törvényhozás döntését. Köszönöm, hogy idejöttükön engem látogatásukkal megtisztelni szivesek voltak.

A küldöttség megéljenezte Apponyit, ki ezután fölvezette a deputáció tagjait a Ház karzatára.

Arad és a házbéradó.

(Javaslat a tanácsához.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6

A pénzügyminiszter, a mint ismeretes, elkészült az egyenes adók reformjának tervezetével és azt legközelebb a képviselőház elé terjeszti.

Ezzel kapcsolatosan fontos előterjesztést intéz a város tanácsához Lőcs Rezső adóügyi tanácsos. Azt javasolja: írjon fel a város a képviselőházhoz a házbéradóról szóló törvény módosítása iránt s e felirat pártolására keresse meg az ország összes törvényhatóságait.

A javaslat a bevezető rész után ezeket mondja:

Az egyenes adók közül különösen a házadó az, melynek gyökeres reformálása immár elodáztatlan. Mert ezen adó nem, úgy, a hogy az ma fennáll, nemcsak értékteleníti a házbirtokot, de következményében a kereskedelmet és ipart is megbénítja, a mennyiben indoklatlanul emeli a bolt és műhelybéreket és ez által a kereskedelem és ipar után várható polgári hasznot a minimumra csökkenti, sőt azt egyáltalában problematikussá teszi.

Míg a földbirtoknál a kataszteri tiszta jövedelem kevés kivétellel méltányosan lévén megállapítva — általában 6%-os kamatoztatás, a III. oszt. kereseti adó alá tartozó vállalatoknál ennél is nagyobb haszon tételezhető fel és míg a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok értékcsökkenés, felszerelés, elhasználás címén oly tételeket vonhatnak le a nyers jövedelemből, melyek az adó alá eső tiszta jövedelmet javukra tetemesen befolyásolják: addig az általános házbéradó alá tartozó városokban kevés azon házak száma, melyeknek tiszta jövedelme a 4%-ot is eléri.

Mert a háztulajdonost nemcsak az óriásinak mondható és minden más adóemet erősen túlhaladó kivetési százalék és pótdó, nemcsak az ezen magas adó után fizetendő községi pótdó, hanem sok más olyan kiadás is terheli, a melyek ugyan a városi élet fejlődésével járnak, de a melyekért sem az állam, sem a bérli részéről rekompenciában nem részesül. Utalok e tekintetben a laküresedés folytán beálló jövedelem apadására, a tűzbiztosítással, kéménysepréssel, szeméthordással, katonaszállással, házjavítással és átalakítással, csatornázással és vízvezetékkel, világítással járó kiadásokra s azon — sajnos — mindennapi tényre, hogy a házbér igen sok esetben még per útján sem hajtható be. Hozzájárul ehhez, hogy a házbér minden fillére ismeretes, vagy legalább is az utolsó fillérig kipuhatható. Minden más adóval szemben önközta mérséklés képzelhető. A házbérnek minden fillére adóval terheltetik, a legnagyobb adóval, melyet eddigi adórendszerünk csak ismer.

Nem szükséges ezek után hangsúlyoznom, hogy általános házbéradó alá eső városokban a házbirtok csakis addig tekinthető hasznot hajtó tőkebefektetésnek, míg adómentes és az is csak addig, míg az épület tehermentes. A mint az első megszűnik, vagy a második bekövetkezik, a házbirtok megszűnik megfelelően kamatozni. Még az 1896. évi XXIII. t. c. is csak szűkebben mért azon kedvezményeket, a melyek a házbirtokoson némileg segíteni volnának hivatva. A 12—15 évi adómentesség a később bekövetkező nagy megterheléssel alig áll arányban. Egy jól épített ház 80—100 évre épült; 15 évi adómentességének aranykorszaka után 65—85 évi sinlődés következik, másszóval akkor kezdődik az épületnek megterhelése, a midőn az új lakásból régi lakás lesz, a modern s jól megfizett berendezés elavul s többé nem honoráltatik. A csökkenési értékkel halad a fokozódó teher.

Az ideiglenes adómentesség tartama alatt is megszűnik azonban a házbirtoknak jövedel-

mező volta, mihelyt arra kölcsön vétetik, sőt sohasem is volt az, ha kölcsön tőkeből építetett. A törlesztési hányad felemészti javarészben annak hasznát és merem állítani, hogy a városokban épült, vagy épülő házaknak legnagyobb része ezen kategóriába tartozik.

Ily körülmények között csak természetes, hogy a házépítési kedv évről évre csökken, a városoknak fejlődése pang, az adóalap nem szaporodik, a mindig növekvő községi kiadások mind jobban és jobban terhelik a már fennálló házaknak nem irigyiésre méltó tulajdonosait és előáll azon a városi életre oly szomorú visszahatás, hogy míg a magyar állameszme erős várai, a törvényhatósági városok fejlődése tesped, a közeli vidék, a kis és nagy-községek óriási és nem remélt módon a törvény felszedsége által segítve, fejlődnek, szaporodnak. Az e helyeken fennálló és aránytalanul csekélyebb házosztályadó ott mindent olcsóbbá tesz és nem csudálhatjuk, ha ezen községek azután adandó alkalommal minden tőlük telhető módon egyik, vagy másik városhoz leendő csatlakozásuk ellen a legszívesebben protestálnak.

A házbéradó jelenlegi rendszere mellett városok, mint a vidék emporiumai, nem fognak többé keletkezni s azok, a melyek ma egyes vidékeknek közmívelődési, kereskedelmi központjait képezik, évről-évre jelentő égükből vesztíteni fognak, míg végre talán még a távoli jövőben ezen missziójuk végképen megszűnik. De nemcsak tulmagas, hanem méltánytalan is a mai házbéradó. Méltánytalan azon intézkedése, amely szerint a vízvezetékért szedett díj a házbér alkatelemét képezi. Méltánytalan azon intézkedése, mely szerint a házat terhelő adósság kamaja 10 százalék erejéig csak a pipadóból hozatik leírásba. Méltányos csak az az eljárás volna, mely a tiszta házbérjövédelmet vonná adó alá és a mely megengedné, hogy a házbirtokot terhelő adósság kamatjainak 10 százaléka magából a törzsadóból vonassék le, mert ha a levonás jogcíme a pótdóval szemben is.

Méltányos volna, ha a törvényes kautelek mellett megengednénk, hogy az azon házbérkötetés, mely beigazoltan bírói uton nem behajtható, a laküresedésre nézve fennálló szabályok alkalmazásával adóval ne terheltesék, illetve az ilyen bér után már kivetett adó leiratassék.

Tudom, hogy javaslataimmal szemben az állam financiai érdeke fog hangsúlyoztatni s fel fog hozatni azon — méltánylandó — körülmény, hogy ezen elveknek törvénybe való iktatásával az adók pénzügyi eredménye csökkenni fog. Ámde ezzel szemben fennáll annak lehetősége, hogy a megzavart egyensúly a házosztályadónak mérsékelt felemelésével helyreállítassék, annyival is inkább, mert az egyenlő teherviselés eivébe ütközönek kell tekintenünk azt, hogy az általános házbéradó alá tartozó városban levő kis viskó földes, nádfedeles lakás évi 16—18 korona házbéradót fizet akkor, a mikor ugyanazon lakás után faluhelyen a házosztályadó 4—6 koronánál nem nagyobb, tehát városban 2 szoba annyi adót fizet, mint faluhelyen 5 szoba.

A városi napszámos tehát büszkélkedhetik, hogy a városban saját házában lakik, egy fillérrel sem fizet kevesebb házbér, mint azon földbirtokos, ki birtokának kastélyában lakik.

A házépítési kedv a minimumra csökkent; a házépítési ipar pang; rosszabbodik évről-évre a közegészség, szaporodnak a tulzsufolt lakások; a kereskedő és iparos nem bírja el többé a házbér súlvát, a takarékpénztárakban felhalmozódik a felhasználatlan betét, a nyújtott hitel produktivitása évről-évre csökken, a hajdan erős vidéki városok régi dicsőségének fénye mind jobban halványul: ez azon kép, mely elénkbe tárul városainkban s a melynek egyedüli előidézője azon tulmagas teher, mely házbéradó címén a város-fenntartó elemet, a háztulajdonost sújtja, a melynek súlya alatt ezen elem összeroskadni kénytelen.

Tekintettel tehát arra, hogy a jelenleg érvényben lévő házbéradó törvény egészen télen, a mai viszonyoknak meg nem felelő, elavult alapokra van fektetve és így most, a midőn az egyenes adóknak kilátásba helyezett reformja nemsokára a törvényhozás képviselőházának tárgyalása alá kerül, tisztelettel kérem Polgármester Urat, miszerint azon esetben, ha javas-

latomat elfogadhatónak találja, ezen jelentésemet közgyűlésünk által tárgyaltatni és javaslatba hozni méltóztassék, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy

„azon kérelemmel járul a törvényhozás képviselőháza elé, hogy a házbéradót lezállítani, a házbéradó leírását a behajthatatlan bérkövetelésekre kiterjeszteni, nem a tulajdonképeni bérbe tartozó jövedelmeket házbéradó alól mentesíteni, a házbirtokot terhelő és bekebelezett adósságok kamatainak 10 százalékát a törzsadóból leírni, az ezáltal megzavart pénzügyi egyensúlyt a házosztályadó mérsékelt felemelésével helyreállítani, az ideiglenes házadómentességet további három évvel meghosszabbítani s mindezekbe képest az 1888 XXII. 1875. XXIII. és 1896. XXIII. t. c. erre vonatkozó határozmányait módosítani, illetve a fentiaknak megfelelő elveknek a hozandó új házbéradó törvényben érvényt szerezni méltóztassék.”

Egyben tisztelettel javaslom, miszerint az elhatározandó feliratot pártolás végett az összes törvényhatósági joggal felruházott városokkal közölni méltóztassék.

SPORT.

Kerületi tornaünnepély.

— Főhívás az Aradi Tornaegyesülethez. —

Arad, március 6.

A Magyarországi Tornaegyesületek Szövetsége folyó évi május hó 31-én és június hó 1-én Budapesten tartja meg ötödik kerületi tornaünnepélyét, melyet a Budapesti Torna Klub rendez.

Az ünnepély keretében az országos torna-szövetség zászlófelavatását tartja meg és a hazai testgyakorlás ügyét feltűntető tanulságos torna- és sport kiállítás is lesz.

A Budapesti Torna Klub, mint rendező egyesület az Aradi Tornaegyesület-hez az alább következő lelkes felhívást intézte:

Kedves Bajtársaink!

A Magyarországi Tornaegyesületek Szövetsége, mint minden esztendőben, úgy ezidőn is rendez országos tornaünnepélyt. A szövetség azon megtisztelő megbízását, hogy a rendezési munkálatokat egyesületünk hajtja végre, készséges örömmel fogadtuk el. Azon ritka és szép alkalom pedig, hogy az ünnepélyek keretében Szövetségünk zászlójának felavatása is sorra kerül, fokozottabb lelkesedéssel töltött el bennünket.

Rajongva közös eszménk — hazai testnevelésünk ügye — iránt, minden tudásunkkal és teljes lelkesedéssel azon fáradozunk, hogy az ezidei szövetségi tornaünnepélyünkkel ne csak hazánk, hanem a nyugati külföld mértékadó körei előtt is teljes elismerést arassunk.

Mint hogy pedig Magyarország testi műveltségének bemutatásáról van szó, bizalommal fordulunk hozzátok kedves bajtársak szives meghívásunkkal, azon határozott meggyőződésben, hogy mint a magyar haza testnevelési ügyének bajnokai készséges örömmel és lelkesedéssel fogtok szövetségünk felavatandó zászlaja alá sorakozni.

Az idecsatolt részletes ünnepi sorrendben benfoglaltatván ugyan, de lényegesnek tartjuk itt külön is felemlíteni, hogy az ünnepély emelése, illetőleg kiegészítése céljából rendezendő kiállításon kívül felvettük programunkba egy előkelő német birodalmi és az első bécsi tornaegyesület közreműködését is; ez utóbbi programponthoz főképpen azon célzattal, hogy mint — különösen a tornázásban — előrehaladottabb nemzetektől egész hazánk érdeklődő köreinek alkalmat nyújtsunk tapasztalatokat szerezni, illetve tőlük tanulni.

Nagynak, a magyar nemzet dicsőségéhez méltónak kívánjuk az idei szövetségi tornaünnepélyt rendezni! Fogunk össze mindnyájan, vessük latba minden erőnket nemzeti érdekeinkért, hogy dicsőséggel vonulhassunk el szövetségünk fölszentelt zászlója előtt.

Vezéreljen el benneteket kedves bajtársak teljes számban országos ünnepélyünkre a magyarok Istene!

István Károly e. m. elnök, Ottó Ferenc e. titkár.

Titokzatos dráma.

(Öngyilkosság vagy bűn?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Budapesten az üllői-uti tetemnéző szomorú cellájában halva fekszik egy huszonhárom éves fiatal ember. A főváros egy járatlan kültekén találták vérbefagyva tegnapi este. Családja, az ismerősei kétségbeesetten keresték, kutatják, mikép halt meg. Jó anyagi viszonyok közt élt, vidám fiatal ember volt, aki rajongott a családjáért s akit szerettek a hozzátartozói. Soha, semmivel sem sejtette, hogy öngyilkosságra gondol, egy sor írást nem hagyott hátra, úgy, hogy valószínűnek látszott, hogy a szerencsétlen fiatalember nem volt öngyilkos, hanem agyonlőtték.

Eleinte így látszott a dolog. Később a rendség megállapította, hogy öngyilkosság vetette végét a fiatalember életének, még pedig anyagi bajok miatt. Bár jó viszonyok közt élt, ezt szüleinek köszönhetette, mert magának csekély fizetése volt.

Az eset részletei a következők:

A tetemnéző rejtélyes halottját Seifert Vilmosnak hívják. Seifert Vilmos mérnök fia s a Felső-erdősor 43. számú házában lakott atyjánál. Hét év óta hivatalnok a Schlick-féle gépgyár részvénytársaságnak. Tizenhat éves korában került a gyárba s bár ügyes, dolgozó ember volt, mégis nehezen haladt. Ezernégyszáz korona volt legutóbb évi fizetése, s szerény jövedelméből alig tudott volna megélni. De otthon lakott a szüleinél, akik bőven ellátták mindenel, sőt pénzzel is segítettek.

A múlt héten kesernyés mosolyival panaszkolt egyik kollégájának, hogy nem tud megszabadulni egy asszonytól, aki üldözi szerelmével.

— Nincs is más menekvésem — mondotta — a tisztí vizsgát jó eredménnyel tettem le, aktiváltam magam s Bécsben fogok szolgálni. Így mégis csak megszabadulok tőle.

Majd elbeszélte, hogy a nővel legutóbb sokáig sétált Angyalföldön. Mikor elváltak, a nő bement egy Hungária-köruti vendéglőbe. Seifert egy ideig az utcáról figyelte a nőt, aki sört rendelt s a cigánnyal huzatott magának. Az ifju bement hozzá:

— Maga csak menjen Bécsbe, nekem már ugyanis mindegy — mondotta a szerelmes szívű asszony s egy szublimát-pasztillát mutatott Seifertnek. — Az ifju a veszedelmes mérget elvette az asszonytól, megnyugtatta, s ismét hazakísérté.

Hétfőn este hat órakor hagyta el a gyárat. Délután, mielőtt a hivatalba ment, az édesapjának segített valami mérnöki számításban. Hogy hattól nyolcig nőt járt, merre volt, még nem derítette ki a vizsgálat. Nyolc után elment a Szondy-utca 98. szám alatt levő Balaton gyöngye nevű szállodában. A kicsiny, földszintes ház a barátságatlan sötét udvar közepén áll. Az egyik szegényes szobában, nincs benne más, csak egy ágy, asztal, három szék s egy fogas, első-járai Weber Sándor lakik a feleségével, Ferenczi Margittal. A férj katonatiszt volt, de rangjáról lemondott. Koromfekete haju, szép fekete szemű neje virágáros egy zenés kávéházban. Seifert már a nyár óta eljárt hozzájuk, gyakran segítette is őket. Weberné előadása szerint az ifju a szobájukban megvacsorázott, de az étel árával adós maradt s aztán elkísérte őt a kerepesi-utig. Itt elváltak — mondja az asszony — s azóta nem látta.

Seifertnek azonban még egy barátnője volt. Ez is asszony, de elváltan élt az urától. Az Andrássy-uton lakik. Vele hétfőn reggel látták az ifjút utoljára. Igen közel állott ez a hölgy is Seiferthez, mert egy ízben elment a Szondy-ut-

cai szállodába s ingerülten érdeklődött az után a másik asszony után, a kihez Seifert olyan sokat eljárt.

Weberné volt az utolsó, a ki az ifjuval beszélt. Azóta nem látták, csak kedden este, a mikor már holtan, agyonlőve feküdt az Angyalföldön, a Mór- és az Uj-utcák sarkán, egy üres telken. Azt se tudták, hogy kicsoda. Csak a morgueban ősmerte föl az őcsese.

A rendőség az ifju tetemét fölboncoltatja, hogy ezzel is megkönnyítse annak a kiderítését vajjon öngyilkos lett-e Seifert Vilmos, vagy valóban bünténynek esett e áldozatul.

Tüntetések a fővárosban.

(Harc a lovasrendőrökkel.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 6.

A régi véderő-vita utca jelenetei megkezdődtek. Ma volt az első zajosabb utcai tüntetés a fővárosban, a melybe a rendőség teljes erejével beleavatkozott és a mely már nem állott messze a véres jelenetektől se. Ama esti tüntetésről fővárosi tudósítónk a következőket írja:

A vasárnapi tüntető népgyűlés előkészítő bizottsága ma este hat órakor, a Klivinyi-vendéglőben gyűlést tartott, a melyen mintegy négyszáz polgár vett részt, közöttük számos ellenzéki képviselő. Az értekezleten Holló Lajos orsz. képviselő elnökölt. Az értekezlet rövid tanácskozás után elhatározta, hogy a népgyűlés mozgalmának vezetésére Holló Lajost és Lakatos Ottót, az egyetemi ifjuság részéről pedig Hoffmann Ottót kéri föl.

A rend fenntartására az egyetemi ifjuság is bizottságot küld ki. Az ellenzéki pártokat fölkéri, hogy a vasárnapi népgyűlésen minél nagyobb számban vegyenek részt. Az egyetemi ifjuság részéről Hoffmann bejelentette, hogy szerda este hat órakor az egyetemi aulában szintén gyűlést tartanak a katonai javaslatok ellen.

Mikor a gyűlésnek vége volt, az utcán mintegy ötszáz főnyi tömeg gyűlt össze. Kiadták a jelszót:

— Vonuljunk Kossuth Ferenc lakása elé!

Azután a Kossuth-nótát énekelve, Fejérváryt abcugolva, fűtyölve haladtak végig az Andrássy-uton, az Erzsébet-köruton, a József-köruton, Kossuth Ferenc lakása elé.

Kossuth megjelent az erkélyen, megköszönte az ifjuságnak a zajos ovációt és buzdította őket, hogy a katonai javaslatok ellen indított harcot teljes erejükkel folytassák.

Ezután a menet visszafelé indult a Nép-színházhoz. Ott megállt a tömeg, s újabb jelszó hangzott föl.

— Budára, a honvédelmi miniszter ellen tüntetni!

A mint a rendőség megtudta, hogy tüntetni akarnak Fejérváry ellen, rögtön lovasrendőrök állották el az utcák kijárait, és a hidfőket, s megakadályozták, hogy a tömeg Budára vonuljon.

Azonban ezzel a rendőség nem elégedett meg. Az ifjuságot hátraszorította, s a lovasrendőrök háromszor közéjük vágattak. Több elfogatás is történt.

Lengyel Zoltán dr. képviselő hiába tiltakozott ez ellen, a rendőség addig nem nyugodott meg, a míg a tüntetőket szétesztette. Többben a mellékutakba vonultak, s ott folytatták a tüntetéseket.

Ez az első jelentkezése az utcának a katonai javaslatok ellen folyó harcban. Valószínű, hogy ezeket újabb tüntetések követik, a melyek talán eljutnak addig a határig, a hová a régi véderő-harc idején jutottak.

Kritika a perbeszédekről.

(Megnyugtató az aradi fiskálisoknak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az aradi ügyvédi kamara hozott nemrégiben egy oly határozatot, mely egyenesen olyan színben tüntette föl a kamara tagjait, mintha azok a hírlapok utján való emlegetettséget, dicséretet, egy szóval s reklámot keressék. A határozatnak, amely a reklámkeresést egyenesen fejelemni vétségnek minősítette, híre ment az országban, s talán a legjobb véleményre hangolta az aradi ügyvédek iránt az érdeklődő köröket.

Pedig, hogy ebben nem az aradi fiskálisok vezettek, arra nézve lelket gyönyörködtető példát olvasunk egy szegedi lapban. Egy ítélőtáblai tárgyalás referádája ez, de voltaképen hízogó kritikája és minősítő táblázata az ügyben elhangzott perbeszédnek. Mintha csak a színreferens beletévedt volna a törvényszéki hasabok közé.

A méltatlanul megbántott aradi fiskálisok kedvéért közöljük a nevezetes tudósítás ezen részének vázlatát:

„Ezután Aschinger Ferenc terjesztette elő a tőle megszokott ékesszólással vádbeszédét . . .”

„Sértetett képviselője, dr. Csillag Károly terjesztette elő egy rendkívül szellemes és formás beszédben jogi álláspontjait . . .”

„Nagy védője dr. Bárdos Lipót hosszabb beszédben érdekesen fejtegette . . . Ötletes beszéde formailag is szép volt.”

„Erdősi védője, dr. Kertész szabadkai ügyvéd . . . azt bizonyítja, kitűnő jogász elmélettel, hogy védelemnek semmi tudomása se volt a váltó létrejöttének előzményeiről. Tartalmilag és formailag kitűnő beszédben oda konkludál stb.”

„Reiniger Jakab kiváló kriminálista rövid, de rendkívül tartalmas beszédben igen szépen és meggyőzően bizonyította be, hogy védelem ártatlan . . .”

Egy világért se fogjuk rá ezekre az urakra, hogy maguk keresték a dicséretet; a dologban alig történt egyéb, mint a hogy mondtuk, a szinkritikus fogta meg a törvényszéki tudósító dolgát. De ha ezeket elolvassák az aradi kamarának a reklám miatt panaszkodó tagjai: akkor beláthatják, hogy Aradon igazán nincs ok a panaszokra.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Nagymama, vígjáték. Joanovits (Javor) Aranka vendégfelléptével. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: A dolovai nábob leánya, szimf. Este: Lohengrin, opera. (Bérletszűnet.)
Hétfő: Lohengrin, opera. (Páratlan bérlet.)

Troubadour.

— Ney Hermin fellépése. —

A Troubadour még mindig nem veszítette el vonzerejét, a közönség szép számban volt a színházban és figyelemmel hallgatta az örök szép zenét, melyet a zenekar és az énekesek mintaszertű működésükkel fényesen juttattak érvényre.

Ney Hermin Leonórája nagybecsű, a drámai énekesnő minden előnyével dicsekszik; a lírai dallamokat ép oly melegséggel és bensőséggel énekelte, mint azon partikat, melyben a szenvedés kitörése elementárisan jut kifejezésre. Különösen jellegzetes volt a Miserere, melyben a játék az énektudással párhuzamosan haladt és felvillanyozta a közönséget.

B. Szabó Luna grófja minden legkényesebb zenei igényeknek megfelel. Hangja tisztán csengett és a harmadik felvonás nagy áriáját oly szépen és művészi érzéssel énekelte, hogy a közönség nyílt színen zajos tapsokkal honorálta.

Bejczy (Menrico) hanganyagának erős próbáját nyújtotta; aki oly sok estén át nagy operában és nagyobb igényű operetben működik és mindannak dacára nem veszi el hangjának üdeségét, az a nagy feladatok könnyed legyőzésével büszkélkedhetik. A cigányt *Répássy Gusztó* énekelte valamivel több drámai erővel, mint a mennyi szükségesnek mutatkozik; ezáltal ugyanis háttérbe szorult az ének és tulajánként érvényesült a játék.

A zenekar derekasan működött, ami *Orbán Árpád* karmester dicsősége.

Carolus.

* **Műsorváltozás.** *Bejczy* György indispozíciója folytán a holnapra hirdetett *Hunyadi László* (opera) elmarad, és helyette a randes bérleti előadásban a *Nagymama* kerül színpadra *Joanovits (Jávor) Aranka* felléptével.

* **Ventőgszereplés.** Hétfőn mutatkozik be az aradi közönségnek *Joanovits (Jávor) Aranka*, *Joanovits Antal* helybeli polgár leánya. A kisasszony néhány éve van a színészetnél és már is igen szép művészi sikerei voltak. Legutóbb *Kremer Sándor* társulatánál volt szerződötve *Szathmáron*, és most haza jött, hogy művészetét szülővárosában is bemutathassa. A fiatal művész színészkörökben jó hírnévnek örvend, és fellépése elé nagy érdeklődéssel nézünk. *Jávor Aranka* kedves színpadi megjelenés, tiszta, csengő organuma van. Hétfőn egyik legkedvesebb szerepét fogja eljátszani a „*Nagymamá*”-ban „*Mártát*”. A „*Nagymamá*”-ban *Zilahy igazgató* egy Aradon még nem játszott szerepében lép ismét fel. *Csiky Gergely* neki írta a szerepet, melyben annak idején a főváros első műintézetében óriási sikerei voltak. A *Nagymama* czimszerepét. *F. Csigaházi Etel* játssza, a többi szerepeket: *I. Pajor Agnes*, *Daróczi Ilka*, *Szilasy Juliska*, *Csiky, Ternyei, Sarkadi, Győre* stb.

* **Bob herceg.** A legújabb operetből, mely a jövő héten nálunk is színpadra kerül, nagyban folynak a próbák. A szerepök minden tudásukat felhasználják, hogy az érdekes operettet, nálunk is sikerhez juttassák.

A főnyeremény titka.

(Spekuláció negyvenezer koronára.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 6.

Négy nyertes sorsjegy fölöttébb titokzatos históriája foglalkoztatja a budapesti rendőrséget. Nyilvánvaló, hogy a sorsjegyekkel valami csalafintaság készült; csak az a bizonytalan, hogy a görbe pénzműveletet ki akarta elkövetni. Az esetről fővárosi tudósítónk a következőket táviratozza:

A *Bazilika*-sorsjegyek számfejtőségéhez, a mely a kultuszminiszteriumban van, a minap levél érkezett, ezzel az aláírással:

Clemente Luvier

Fiume.

A fiumei levél írója eimondta, hogy négy *Bazilika*-sorsjegye eltűnt. Közölte a sorsjegyek számait és kérte, hogy a rájuk eső nyereményeket a számfejtőség tiltsa le.

A számfejtőségnél utána néztek a sorsjegyek számainak a legutóbbi huzási lajstromban, és konstataáltak, hogy a sorsjegyek közül az első negyvenezer, a második kétezer, a többi ezer-ezer koronát nyert.

Már megtették a letiltás iránt szükséges intézkedéseket, amikor a miniszterium számfejtőségénél ma jelentkezett a *Hazai Bank* részvénytársaságnak *Szöke Gusztáv* nevű szolgálója és föl akarta venni az egyik sorsjegyre eső negyvenezer koronás nyereményt.

A szolgát a sorsjeggyel együtt azonnal a rendőrségre vitték, ahol kiderült, hogy a *Hazai Bank* a nyeremény átvételére a *Schapringer* pécsi bankcégtől kapott megbízást. Ez után a szolgát mindjárt szabadon bocsátották.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított a titok kiderítésére. A legvalószínűbbnek látszik, hogy a *Clemente Luvier* nevű fiumei ur szerencsét próbált; kiböngészte a *Bazilika*-sorsjegyek közül néhány nyerőnek a számát, s abban bizakodott, hogy az igazi nyerő egy ideig nem fog jelentkezni és azalatt ő a letiltás révén bezsebeli a nyeremények összegét. — Csakugyan így van-e, a vizsgálat pár nap múlva ki fogja deríteni.

Königsegg gróf reverzálisa.

(Fia az apja ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az aradi törvényszék polgári tanácsa ma egy rendkívül érdekes perben mondott ítéletet. Mindazokat, akik tartalékos tisztek, közelről érdekeli ez az ügy, mert a katonai műnyelven „reverzális”-nak nevezett nyilatkozat jogi erejéről van szó. A kiszolgált önkéntesnek, mielőtt tartalékos hadnagygyá kineveznék, ki kell mutatnia, hogy legalább is évi 1200 korona jövedelme van s hogy így a tiszti ranghoz méltó életet tud folytatni.

A hadseregnél érvényben levő ezen szabály sok esetben arra szolgáltatott alkalmat, hogy szülők a fiaiknak, kenyéradók az alkalmazottaiknak okmányt állítanak ki, melyben igazolják, hogy az okmány tulajdonosának meg van a tiszti rangnak megfelelő jövedelme.

Annál is érdekesebb az aradi törvényszék ítélete, mert elvi jelentőségű.

Az aradi törvényszék ítélete kimondja, hogy ennek az okmánynak kötelező ereje van az ígérő félre nézve, s ez a kötelező erő tart mindaddig, míg az okmány-birtokos tiszti rangban a hadsereg kötelékében áll.

A pör közelebbi adatai különben a következők:

Königsegg Lajos gróf aradi lakos, gépkereskedő keresetet indított atyja, *Königsegg Fidél* gróf tauri nagybirtokos ellen azon a címen, hogy atyja kötelezte magát évi 1200 korona tartásdíjat fizetni mindaddig, míg ő, a felperes, tartalékos tiszt lesz, s hogy erről a kötelezettségről reverzalist állított ki.

Königsegg Lajos gróf ügyvédje, *Krábitz Lajos* dr., *Königsegg Fidél* grófé *Müller Lajos* dr. volt.

Az aradi törvényszék ma hozott ez ügyben ítéletet, s helyt adva alperes, *Königsegg Lajos* gróf keresetének, arra kötelezi *Königsegg Fidél* gróft, hogy 1898. október hó első napjától kezdődőleg, mely napon a felperes tartalékos hadnagy lett, minden évben 1200 koronát és pedig négy évre egyszerre 5 százalékos kamattal, ezentul pedig addig, míg fia a hadsereg kötelékébe tartozik, minden hó első napján 100 koronát fizessen.

Az ítélet indokolásában ismerteti az ügy állását, azután így folytatja:

„ennélfogva alperest a kereseti kérelemhez képest, az ítélet rendelkező része értelmében marasztalni, s mint pervesztést, a perköltségek megfizetésére is kötelezni kellett.

Nem volt figyelembe vehető azon alperesi kifogás, hogy ő a keresetbe csatolt nyilatkozatot, a felperes illetékes ezredparancsnokságánál visszavonta és ezt az ezredparancsnokság el is fogadta; mert egyrészt az ilyen katonai kérdés

elbírálása nem az ezredparancsnokság, hanem annak felettes hatóságához tartozik, másrészt pedig, mert ezen körülmény, valósága esetén, nem menti fel alperest a fizetési kötelezettség alól, mivel a nyilatkozat, felperessel szemben is oly két oldalú szerződést képez, mely egyoldalul fel nem bontható.

Nem volt figyelembe vehető azon további alperesi védekezés, hogy felperest bármikor kész házához fogadni s részére így biztosítani a megélhetést; mert felperes az anyakönyvi kivonat szerint nagykoru lévén, életpályáját szabadon választja meg s alperes által is elismert foglalkozása olyan, mely az alperesi lakhelytől távol, más helyhez köti.

Az aradi kulturmérnökség új vezetője.

(A fegyelmileg elmozdított főmérnök utódja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 6.

Az aradi kulturmérnökség több hónap óta kinevezett vezető nélkül áll. Tudvalevő ugyanis hogy a hivatal eddigi főnökét: *Veszprémy József* főmérnököt fegyelmi uton elmozdították ettől az állásától s azóta *Papp Elemér* kulturmérnök volt megbízva a hivatal ideiglenes vezetésével. A földmívelésügyi miniszter — mint értesülünk — már kinevezte az utódot, *Katona Béla* főmérnök személyében, akit a *brassói* kulturmérnöki hivatalból léptettek elő az aradi kulturmérnökség vezetőjévé.

A kinevezésnek legnagyobb érdekessége mindenesetre abban van, hogy milyen módon üresedett meg ez az állás s hogy milyen körülmények között kellett elhagyni *Veszprémy József* főmérnöknek ezt az előkelő tisztséget.

Veszprémy fegyelmi ügyének részletei nem kerültek nyilvánosságra s elkövetett hivatali vétségei közül csak annyi ismeretes, hogy kiküldetése után kellett volna magasabb napi- és utazási díjakat számított fel a megengedettnél s ezzel az államkincstárt megkárosította. Ezek mellett úgy látszik egyéb vétségek is szerepeltek, mert a büntetés, melylyel fegyelmi ügye végződött, meglehetősen súlyos volt: nemcsak Aradról helyezték el, de le is fokozták a főnökségről, amennyiben a pécsi kulturmérnöki hivatalhoz osztották be egyszerű kulturmérnöknek.

Annak idején egyik aradi lapban tudósítás jelent meg a fegyelmi ügy lefolyásáról, az abban felsorolt adatokat azonban *Veszprémy* egy nyíltéri nyilatkozatban részben valótlanoknak jelentette ki s ígérte, hogy tisztázni fogja magát a nyilvánosságra hozott vádak alól. Ez azonban eddig nem történt meg.

Az utódja *Katona Béla* brassói kulturmérnök, májusban veszi át az aradi kulturmérnöki hivatal vezetését. A mint hírlík, a reszortjába utalt ügyekben kiváló szakerő, s ép most, a midőn az aradi kulturmérnökségre nagyszabású tervek előkészítése és megvalósítása vár, bizonyára megfelelő tér nyílik képességeinek érvényesítésére.

HIREK.

— *Ney Ferenc* vasuti és hajózási főfelügyelő a *B. H.* mai számába érdekes tárcacikket írt az automobiloknak a vasuti közlekedésben való alkalmazásáról. A cikk részletesen foglalkozik az első kísérlettel, a mely ez iránt Magyarországon történt: az aradi és a csabai motoros vasut tervével. Az érdekes cikket mai tárcánkban egész terjedelmében közöljük.

— **A honvédkerület új parancsnoka.** *Valentics* Dániel altábornagy távozásával megüresedett a szegedi II. kerületi honvédparancsnokság vezető állása. Erre a díszes helyre a honvédelmi miniszter *Csalányi Géza* csász. és kir. tábornokot nevezte ki helyettesi minőségben addig is, míg május hó elsején a véglegesítés megtörténik. A honvédkerület új parancsnoka ma délután érkezett Szegedre a Temesvárról jövő gyorsvonattal. Fogadására megjelent az állomáson a törzstisztikar és számosan az ott állomásozó ezredek tisztjei közül.

— **Az angol király és Loubet.** Az angol király március végén a Rivierára utazik. Itt találkozni fog *Loubet*-vel, a francia köztársaság elnökével.

— **Kilépés a szabadelpártból.** Fővárosi tudósítónk sürgönyt: *Almássy Géza* csász. és kir. kamarás, Jász-Nagy Kun Szolnok-megye volt főispánja, ki most országgyűlési képviselő, bejelentette a *szabadelpártból való kilépését*.

— **Felolvasó ülés a városházán.** Altájanos érdeklődés várta az aradi *Kölcei-egyesület* irodalmi szakosztályának első felolvasó ülését, a melyet, amint megirtuk, *e hó 9-én, hétfőn délután 5 órakor* tartanak meg a városháza dísztermében. Az aradi író-társaság ezzel kezdi meg működését és mint előrelátható, Arad előkelő körei és egész értelmisége már az első szereplés iránt ki fogja mutatni a helyi irodalmi élet iránt való nemes rokonszenvét. Az első felolvasó ülés sorrendjének, a melyet már közöltünk, egyik érdekessége lesz *Kara Győző* felolvasása „egy régi aradi poétáról.” A fölolvató *Vásárhelyi János*nak, az *Orczy-Vásárhelyi* könyvtár egyik megalapítójának életéről és műveiről szól, a ki a mellett, hogy a helyi és megyei közélet egyik vezető embere volt, költői működésével az akkori irodalomban figyelmet keltett. A fölolvató-ülést a *Kölcei-egyesület* tagjai ingyen látogathatják, ezek az ülés előtt, a pénztárnál vehetik át az *összes ez évi fölolvató ülések* látogatására jogosító *egy személyre szóló igazolványt*. Nem tagok 40 fillér belépő díjat fizetnek; jegyek az ülés előtt a pénztárnál válthatók.

— **A motorkocsik utolsó próbája.** Az aradcsanádi vasutak motorkocsijaival hétfőn tartják meg az utolsó műtanrendőri bejárást, mely a *De Dion Bouton*-féle gőzmotoros kocsí pályatestére vonatkozik. A bejárásra, melyet felsőbb kivánságra *Mezőhegyesig* tartanak meg. 9 óra 50 perckor indulnak el a városház-térről, ahol a gőzmotoros indulásra készen fog állani. *Mezőhegyesre* érkezés 11 óra 23 perckor, visszaindulás délután 2 órakor, érkezés 3 óra 52 perckor.

— **Vay bárónő eltűnése.** *Vay Alojzia* bárónő rejtélyes eltűnése ügyében még mindig nem jutott eredményre a vizsgálat. Mint *Pozsonyból* sürgönyt, *Vay Aladár* báró, az eltűnt bárónő nagybátyja feljelentést tett fivére, *Vay Dénes* báró ellen, hogy a *leányt 6 kergette a halálba*. Az ügyészség ez ügyben ma helyszíni szemlét tartott.

— **Küldöttség a minisztereknél.** Hunyad- és Krassószörénymegyéből, mint fővárosi tudósítónk sürgönyt, ma százötven tagu küldöttség járt *Szell Kálmán* miniszterelnöknel, *Lukács László* és *Láng Lajos* minisztereknél a tervezett *hátszeg karánsebesi vasútvonal* kiépítését kérve. A miniszterek megígérték, hogy a kérelmet pártolni fogják. *Lukács* pénzügyminiszter kijelentette, hogy a dolog elbírálásánál tekinteni kell más vasutak érdekeire is, mielőtt határozott ígéretet tenne.

— **Kitüntetett huszárkapitány.** *Schütz* Agostont, az aradi cs. és kir. 8. Hadik-huszárezred

Nagykikindán állomásozó kapitányát szép kitüntetés érte, a török szultán neki a *Medijdterendet* adományozta. *Schütz* kapitány, akiről mint kiváló urlovasról nem régiben igen sokat irtak a sportlapokban, egyike a hadsereg azon kiváló tiszteinek, kik a modern hadászatot mint tudományi ágát művelik. A kitüntetett kapitány a keleten tett utazásai alkalmával szerzett tapasztalatait érvényesítve, több katonai szakmunkát adott ki, melyek egyike a török uralkodó kezébe jutván, ezt arra indította, hogy *Schütz* Agostont a fent említett rendjellel kitüntesse.

— **A Chevra Kadisa jubileuma.** Az izraelita templomban a *Chevra Kadisa* kétszázéves jubileuma alkalmából holnap, szombaton délelőtt fél tíz órakor ünnepi istentisztelet lesz, amelyen *Zilahyné Singhoffer Vilma*, *B. Répásy Gusztó* és *H. Fekete Aranka* fognak énekelni.

— **Az ezredes magyar beszéde.** Most, amikor az egész nemzet felzudul a hadsereg rideg, osztrák szelleme ellen, jól esik hallanunk az alábbi esetet, amely a minap történt Szerajevóban, bizonyosságul annak, hogy él még itt-ott a közös hadsereg magyar ezredeiben is a magyar haza szeretete és a magyar szellem. A Szerajevóban állomásozó *Mollináry-gyalogezred* ugyanis, amelynek legénysége csupa magyar fiú, a minap új parancsnokot kapott *Vogel Simon* ezredesnek, a soproni 76-ik gyalogezred volt parancsnokának a személyében. *Vogel* ezredes február 28-ikán vette át az ezred parancsnokságát s ez alkalommal az egész tisztikar jelenlétében, az ezred arcéle előtt, *magyar nyelven* hazafias, lelkes szavakat intézett a derék *Mollináry-bakákhoz*. Ennek a különben is érdekes esetnek reánk nézve különös érdekét ad az a körülmény, hogy *Vogel* mint százados *Aradon* állomásozott a 39-ik gyalogezred itteni zászlóaljánál. A polgári társadalommal is szoros összeköttetést tartó tisztre igen sokan emlékeznek.

— **Munkások vasárnapja.** Az Aradi Nemzeti Szövetség munkáskepző intézménye vasárnap, március hó 8-án délután, két szórakoztató és szakelőadást tart vasárnap délután 3 órakor az Újtelepen, az Erzsébet-utcai új leányiskola nagytermében (Tizedik utolsó előadás). Ennek műsora: *Fuvola kettős*. Előadják *Henny Ferenc* és *Kardos Ferenc*. Szakelőadás a hazai történelem köréből, tartja *Kara Győző* főgimnáziumi tanár. Monológ. Előadja *Kovács Géza*. Záró szó. Mondja *Sztojka József*, az aradi Nemzeti Szövetség titkára. Vasárnap délután 4 órakor a belvárosban a templom-utcai iskola termében (tizenhetedik előadás) műsora: Szavaltat. Előadja *Klein Dezső*. Szakelőadás: A kézművesség szerepe a művészetben. Tartja: *Steiner József* kir. mérnök. Monológ: a) *Lászka Ferenc*. b) *Haász Albert*. A legközelebbi szakelőadás vasárnap, március hó 15-én alkalmi ünnepély keretében délután 4 órakor a városháza termében lesz.

— **Botrány a lemergi községtanácsban.** A lemergi községtanács mai ülésén, mint egy sürgöny jelenti, botrányos dolgok tudódtak ki a városi tanácsról. A nemrég kiküldött vizsgálóbizottság többek között azt jelentette, hogy a polgármesteri hivatal nem teljesíti kötelességét, fegyelemlről szó sincs, s a hivatalnokok azt teszik, ami nekik tetszik. *Sikkasztások sürűn fordulnak elő*, s ezek miatti félelemből *öngyilkosságok*. Százhuszonhárom hivatalnoknak a megengedettnél jóval több előlege van. A vádakra a polgármester kijelentette, hogy tulzotak. Erre óriási láрма keletkezett. A polgármestert kiutasították, s majdnem tettelegességre került a dolog. Végül a községtanács a kiküldött vizsgálóbizottság szaporítását rendelt el.

— **Arad árvíz szabályrendelete.** A város parti bizottsága ma délután *Varjassy Lajos* polgármester-helyettes elnöklése alatt ülést tartott, melyen az új *árvízvédelmi szabályrendeletet* vették tárgyalás alá. A belügyminiszter ugyanis felhívta a várost ezen szabályrendelet elkészí-

tésére s mintát is küldött hozzá. A városházán elkészítették az új partvédelmi szabályrendeletet s a bizottság azt ma el is fogadta, jóváhagyás végett pedig a márciusi havi közgyűléshez beterjeszti. A bizottsági ülésen jelen voltak *Varjassy Lajos* elnök, *Blaskovits Antal*, *Don Constantin*, *Korbuly József*, ifj. *Nachtnébel Odön* és *Walder Gyula*.

— **Tömeges kivándorlás Amerikába.** Nagyikindáról sürgönyt: A környéken nagy mérveket ölt az Amerikába való kivándorlás. *Gyertyámos* községből *hatvan család* ment ki. *Módos*-ról huszonketten akartak kivándorolni, nagyobbára fiatal emberek. A csendőrség azonban elfogta őket, mert hamis utlevelük volt. *Bogároson* és *Bethlenháza*n tizennyolc-tizennyolc család adta el mindenét, s indult neki a tengeren tuli világnak.

— **A megbüntetett vigéc-nő.** Az aradi iparhatóság tudvalevőleg 100 korona pénzbírságra és két napi elzárásra ítélte el *Wilhelm Katica* utazó-nőt, aki egy szt.-galleni kereskedő-cég számára tilos megrendeléseket gyűjtött. Az elítélt vigéc ma a rendőrségnél lefizette a száz korona bírságot s ennek ellenében visszakapta minta-gyűjteményét, amelyet annak idején elkoboztak tőle. Együttal benyújtotta az ítélet ellen felebbezését, amelyben az elzárásra szóló büntetést pénzbírságra kéri átváltoztatni.

— **Halálozás.** A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyásza van. *Denk József* főmérnök ma, pénteken 54 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután 3 órakor megy végbe a *Kossuth-utca* 68. számú házból. Az üzletvezetőség előkelő tisztviselőjének elhunyt alkalmából az acev. palotájára kitűzte a fekete zászlót.

Pfefferkorn Adolfné szül. *Füchsl Karolin* az aradi zsidó leányiskola nyugalmazott tanítónőjét, nagy részvét mellett temették el ma délután. A temetésen megjelent a többek között *Deutsch Bernát* hitközségi elnök, *Bing Vilmos*, *Ottenberg Tivadár*, *Nemess Zsigmond* dr. orsz. képviselő, *Wachsmann Vilmos* ezredes, *John* és *Dittrich* alezredek, továbbá a háziezred több tiszteje. Az elhunyt fölött *Rosenberg Sándor* dr. főrabbi gyászbeszédet mondott, szép szavakban méltányolva az elhunyt harminc évi tanítónői működését.

Bóra György nyug. megyei iktató 1848/49-es honvédhadnagy temetése ma délután 4 órakor ment végbe. A temetésen megjelent a megyei tisztikar számos tagja *Schüll József* főjegyző és *Nachtnébel Gyula* árvászeki elnök vezetésével, *Barabás Béla* dr. orsz. képviselő az aradi 1848—49-es honvédegyesület tagjai *Simay István* elnökkel élükön.

— **Földrengés.** Nagyikindán, mint sürgönyt, ma reggel kétszeres hullámozás formájában földrengést éreztek. Erős földrengés volt *Grazlitzban* és *Aschban* az éjjel. A lakosság rémülten hagyta el lakását és az éjszaka nagy részét az utcákon töltötte.

— **Nyugdíjazások.** A város nyugdíj-bizottsága ma délelőtt ülést tartott, melyen két nyugdíj-ügyet intéztek el: özv. *Preisinger József*né és *Dóra János* kerületi biztosát.

— **Változások az aradi pénzügyigazgatóság-nál.** A pénzügyminiszter *L. Bálinth Andor* aradi pénzügyi számellenőrt a zalatnai magy. kir. főbányahivatal mellé rendelt számvevőséghez hasonló minőségben áthelyezte; *Nagy Barnabás* nyitrai pénzügyi fogalmazót az aradi kir. pénzügyigazgatósághoz helyezte át. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a pénzügyminiszter *Lukács Károly* aradi pénzügyi fogalmazót a nagyszombati pénzügyigazgatósághoz segédtitkára nevezte ki.

— **Ezüstmenyegző.** *Rákosi Flórián* aradi községi iskolai tanító házában szép ünnepély folyt le. Családi körben ünnepelte meg nejevel együtt házasságuk huszonöt éves jubileumát.

— Főhadnagy és bérkocsis. Bécsben tegnap délután a Schnitzgasse kocsiállomása előtt véres összeütközés volt egy katonatiszt és egy bérkocsis között. Lovag Schopp László 72. gyalogezredbeli főhadnagy a feleségével arra ment és a gyalogjárón ügyelgő bérkocsisoknak, akik egészen elfoglalták az utat, oda szólott, hogy adjanak helyet. Azzal a főhadnagy és neje tovább mentek, de alig haladtak néhány lépésre, az egyik kocsi utána kiáltott a főhadnagynak:

— Mocskos fráter!

A főhadnagy visszasietett, kirántotta a kardját és a kocsi fejére vágott. A bérkocsis fején négy centiméter hosszú sebet ütött a kard és a kezén is megsebesítette, amikor ki akarta ragadni a főhadnagy kezéből a kardot. Schopp László nyomban jelentést tett az esetről a hadtestparancsnokságnak.

— Eletunt tanítónő. A kurticsi gör. kel. népiskola egyik fiatal tanítónője ma, mint ot-tani tudósítónk jelenti, nyomtalanul eltűnt. Az eltűnt leány levelet hagyott hátra, melyben elmondja, hogy életunt és ha keresni akarják, akkor keressék a Marosban, mert öngyilkos lesz. Elhatározásának oka szerelmi bánat. A kurticsi csendőrség megindította a nyomozást és annyit kiderített, hogy a fiatal leány vonattal Aradra utazott.

— Bányaszerencsétlenség. Resicáról táviratozzák: Az osztrák magyar államvasutársaság Domán kőszénbányájában bányalégrobbanás történt, amely Klempár János resicai és Höflinger János dognácskai illetőségű bányászokat megölte. Az utóbbit már négyszer érte bányaszerencsétlenség. Háromszor megsebesült, a negyedik esetben elérte a halál. Szerencse, hogy az összes lámpák jók voltak, mert a szakértők véleménye szerint, ha csak egy rossz lámpa is lett volna a bányában, az egész bánya felrobbant volna. Feltűnő jelenség, hogy minden tavasszal és ősszel ismétlődik a bányalégrobbanás. Három évvel ezelőtt két órával korábban történt a robbanás, mint most. Az oravicai bányakapitány-ság részéről ideérkezett Zsembery Tivadar kapitány.

— A Dreyfus-ügy elaludt. Párisból jelentik: A Dreyfus ügy feltámadásának vége van. Tudvalevőleg Jaures a Syveton nacionalista képviselő megbízólevelének igazolásakor fel akart szólalni a francia kamarában, hogy a rennesi ítélet szélhámosságairól lerántsa a leplet és a hadbíráknak titokban mutogatott iratok szerzőit átadja az igazságszolgáltatásnak. Jaures elállott a szándékától, mert meggyőzték róla, hogy ez a dolog ma már Dreyfusnak a magünege s ha elégtételt akar magának szerezni, tegye meg ő a törvényes lépéseket.

— Egy milliós sikkasztó öngyilkossága. Nagystilű sikkasztó követett el öngyilkosságot Potsdamban. Burghalter Sándor bankár az öngyilkos, kit drágán megfizetett szerelmei sodortak az örvénybe. Üzletfeleitől nagyobb összegeket sikkasztott, azután megszökött. Azonban csakhamar nyomában volt a rendőrség, a mely abban a pillanatban fogta el, a midőn áruházban és megváltoztatott arccal Hamburgba, illetve Amerikába akart szökni. Burghalter, látva a rendőröket, akik körülvették, hirtelen forgópisztolyt rántott elő és villámgyorsan, még mielőtt a detektívek megakadályozhatták volna, agyonlőtte magát a kiáltással:

— Elve nem kerülök kezetek közé!

A vizsgálat során kiderült, hogy kerek egy milliót sikkasztott a bankár. A berlini lakásán két szép ballerínát tartott ki egyszerre. Azonkívül rövid idő óta viszonyt folytatott a Busch-cirkusz egy orosz lovarnőjével, aki szintén nagyon szép nő volt. Erre a hölgyre két hónap alatt 100.000 márkát költött. A bankár valóságos Don Juan és viszonyairól nagyon híres ember volt. Hogy mennyire szerette a nő-

ket, mutatja az a körülmény, hogy nem kevesebb mint hét nő indította meg ellene a gyermektartási pört. A bíróság havonként hétszer 85 márkát vont le jövedelméből a gyermekek eltartására.

— Fegyveres rablók a plébánián. A gyapjai gör. kath. plébánián — mint nagyváradai tudósítónk jelenti — tegnap virradóra veszedelmes rablók jártak. Hajnali négy óra tájban Boicz Miklós lelkész gyanus zajra riadt. Föllármázta a cselédjét, aki a pítvarajtót fölszakítva, hangosan kiáltott az udvar felé:

— Ki jár itt?

Sommi feleletet nem kapott, de látta, a mint a homályban több gyanus alak surran a kert felé. A cseléd erre nagy lármát ütött, hogy a szomszédokat figyelmessé tegye, egy hang pedig durvan ráriadt a közelből:

— Hallgass, mert megfojtalak!

Ebben a pillanatban négy lövés dördült el egymásután, s a golyók a cseléd feje körül ütöttek a falba. A lövések zajára a lelkész is kirohant a szobából s a föllármázott szomszédokkal üldözőbe vette a lövöldöző látogatókat, akik, mint kiderült, kóbor cigányok voltak. A fegyveres rablók a plébánia egyik szobáját kifosztották, előbb pedig Mester Atila orvos lakásán jártak, ahonnan elriasztották őket. A csendőrség szigorú nyomozást indított, hogy a haramiákat kézrekerítse.

— Luther képe. Békés-Csabán egy gyógyszerész új patikát nyitott és a tulnyomó lutheránus lakosságra való tekintettel elhatározta, hogy üzletét Luther Jánosról nevezi el. Néhány nap előtt aztán Térey Gábor, az Országos Képtár igazgatója körülbelül a következő levelet kapta Békés-Csabáról:

Tisztelt uraim!

Nemrég nyitottam meg „Luther János“ hoz címzett gyógyszerterámat és szükségem volna egy cégtáblára, amely Luther Jánost ábrázolja. Ennél fogva fölkérem igazgató urat, szíveskedjék az Országos Képtár összes Luther képeit és relifjeit elküldeni hozzám és én majd a legmegfelelőbbet kiválasztom lemásoltatás céljából. Tisztelettel, X. gyógyszerész.

Térey Gábor nagyon rossz néven vette, hogy a gyógyszerész ur nem bízta rá a „legmegfelelőbb“ Luther kiválasztását és — nem küldte el a kívánt képeket és relifeket.

— Az áruló ujjlenyomat. A cseh Union bank olmtüzi fiókjában a minap eltűnt egy csomó értékpapír. Néhány napra rá, hogy a hiányt észrevették, el is fogták a tettest Witzke Alajos pénztárnok személyében. Rendkívül érdekes és a nyomozási technika fejlettségét dicsérető módon került horogra Witzke. Ez ugyanis, hogy a hiányt ideig-óráig takargassa, az értékpapírok leltárkönyvében törést eszközölt. A törött hely mellett egy hüvelyk ujj lenyomatát lehetett látni a finom papíron. Ezt az ujj lenyomatot lefotografálták és a fotografián látható ujj erezei teljesen egybeillettek a Witzke pénztáros ujj erezeivel. Ezt a legújabb tudományt, mely az ujjak lenyomatait nyomozási eszközzé avatja, „daktyloszkópia“-nak nevezik.

— Tűz egy pusztán. Nagyszabású tűz pusztított ma Horvát Imre földbirtokosnak Kúvin határában lévő pusztáján. Kigyuladt egy gazdasági épület, melyről a tűz átsapott egy tíz méter hosszú dohány-pajtára, porig elhamvasztván azt. Leégett azonkívül egy ól is, a melybe száz darab sertés odaveszett. Az esti órákban átsapott a tűz a második sertés-órára, amely azóta szintén a lángok martaléka lett. A kár eddig is több ezer koronát tesz ki.

— Egy bárónő balesete. Pólából táviratozzák: Sajnálatos szerencsétlenség érte tegnap Urbán Margit báróné asszonyt, aki anyjával, Urbán Olga bárónéval a Via Zarón lakik. A báróné asszony nyitott ablaknál állott, amikor a közelben egyszerre dörögni hallatszott s a leány puskagolyótól találva összerokkadt. Az esetről azonnal jelentést tettek a rendőrségnek,

amely kikutatta, hogy a közelben egy tizenkilenc éves fiatalember, Bassi Emilie flóbert-puskával verébre lövöldözött s egy golyója célt tévesztve, az ablakba röpült. Urbán bárónő bal mellén súlyosan megsebesült.

— Öngyilkos fiatalember. Mint makói tudósítónk írja, ott az éjjel egy fiatal, alig 19 éves legény követett el öngyilkosságot. Halasi Józsefnek hívják az öngyilkost. Szüleivel lakott a Kukorica-utcában s úgy hozzátartozói, mint ismerősei kedélyes, jókedvű ifju embernek ismerték, ki soha se panaszkodott. Éjfél tájban történetesen, hogy fölkelte ágyából, kiment az udvaron lévő szinbe s ott egy gerendára felakasztotta magát. A fölébredt szülők hajnal tájban vették észre, hogy a fiu ágya üres, szólították s mert nem felelt, lámpával indultak keresésére. A szinben találták meg, a gerendáról csüggve, hideg, kihűlt tetemmel. Hogy a fiut mi vitte a halálba, nem tudják.

— Diákok harca Grácban. Véres harc volt az éjjel egy gráci kávéházban szláv és német diákok között. A botrányt a szláv szalagjelvény okozta, a melylyel feldiszítve jelentek meg a szláv diákok a Leonhard-utcai Unió kávéházban, a hol több német és olasz diák mulatott. A német diákok felhívták a kávést, hogy szólítsa fel a szlávokat: tegyék le ruhájukról a jelvényeket. A szlávok haragosan utasították el a kávést. Heves szóváltás keletkezett erre a két nemzetiség között s a szavakat tettek követték. Óriási verekedés támadt, a diákok vad haraggal rohantak egymásnak, palackok, székek és márványasztalok röpödték s néhány perc alatt a kávéház egészen össze volt rombolva. A kávést kára több száz forint. Számos diák szenvedett súlyos sérüléseket. Egy Valentini nevezetű szláv diák haldoklik a fején szenvedett sérülések következtében. A verekedésnek a rendőrség közbelépése vetett véget. Tizennyolc diákot letartóztattak. A rendőrség a letartóztatott diákokat reggel szabadon bocsátotta.

— Örült az utcán. Fővárosi tudósítónk írja: Pető Jánosné, budapesti magánzónót tegnap éjszaka Izabella-utca 23. számú lakásán elmebaj lepte meg. Leugrott lakása félemeleti ablakából az utcára, azonban csodálatos módon semmi baja sem történt. Az utcán azután nagy botrányt csinált. Rémes kiáltásokkal futkosott fel alá, letépte magáról a ruháját. Végre lefogták és bevitték a lipótmezei tébolydába.

— Az elhalt Bóra György nyugdíjazott megyei iktatóról lapunk tegnapi számában azt irtuk, hogy egyike volt azoknak, akik a Krivány-ügy miatt távoztak. Ez téves, mert Bóra György öreg kora miatt nyugdíjaztatott.

— Öngyilkosság a bérkocsiban. Egy husz éves ember megölte magát Nagyváradon. Kereskedősegéd volt. Beleegyeledett az éjszakai életbe, költekezett és lumpolt. Az utolsó napokban egygyel lejjebb süllyedt. Tegnapielőtt utoljára lumpolt egyet Rózsa József; így hívják a tragikus sorsu fiatal embert. Es az utolsó lumpoláshoz bűnös uton szerezte a pénzt. Ez siettetle a véget. Földes Vilmosné szül. Gottfried Rózsától egy kerékpárt kért el, azzal az ürügygyel, hogy biztos vevőt tud reá. A gépet azután Klein M. fia zálogosnál 50 koronáért elzálogosította, az ekként szerzett pénzt az éjszaka elmúlatta. Tegnap délelőtt azután bérkocsin a Fő-utcán, a lakására hajtatott Rózsa József s mire a kocsi a kapu elé ért, forgópisztolylyal szíven lölte magát. Rögtön meghalt. A helyszínén Pataky fogalmazó és Mátyás dr. kerületi tisztí orvos jelentek meg. Az öngyilkos fiatal ember zsebében a kerékpár zálogjegyén kívül egy Halász Lajos szerkesztőnek címzett levelet találtak, melyben rokonaitól, barátaitól és ismerőseitől bocsánatot kér. Az elzüllött öngyilkos fiatal ember holttestét a hullaházba szállították. Az öngyilkos hátrahagyott írása így hangzik:

Nagyon kérem lesz szives kedves Szerkesztő ur ezen pár soraimat közölni, hiszen

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Am apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad és hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal: József főherceg-ut 22. szám.

Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánlkozó apró hirdetés 20 szög 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárulító helyein.

Egy jó menetelő

fűszer és vegyeskereskedést keresek átvételre Aradon, vagy vidéken. Czim a kiadóhivatalban. 594

Szukop Sándor

ezelőtt Hammer és Szukop. Arad, Salacz-utca. A legjutányosabban készít egyenruhákat és hadfelszereléseket, továbbá uri öltönyöket a legújabb szabás és divat szerint. 487

2 butorozott utcai szoba

fürdőszoba használattal a Szabadság-téren kiadó. Czim a kiadóhivatalban.

Ügyes

Vizsgázott gépész,

ki egyszersmint kovácmunkálatokhoz is ért, vidékre április hó 15-ére

kerestetik.

Czim a kiadóhivatalba meg tudható. 607

1—1903. m. g. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy azoknak, akik a belvárosban, sarkad, erzsébet és poltura külvárosokban laknak a kamarási hivatalnál, azoknak pedig, akik Gáj külvárosban és a tanyákon laknak a gáji alkapitányi hivatalnak kell bejelenteniök, hogy hány darab juhot, vagy sertést kívánnak a folyó évben a városi legelőkre bocsájtani.

A bejelentésekre folyó évimárczius hó 5, 6, 7, 9, 10 és 11-ik napjait tűzzük ki határidőül, amelyen túl a bejelentések el nem fogadtatnak.

A bejelentések alkalmával lesznek kiállítva a juhokra nézve a kötelezővények a legeltetési díjak ama felerészére, amelyek nem a legelőre bocsátás előtt, hanem folyó évi augusztus hó 20 ig fizetendők be.

A legelőre bocsátás napját később fogjuk kitűzni. Arad sz. kir. város mezőgazdasági bizottságának 1903. évi márczius hó 3-án tartott üléséből.

Varjassy, s. k.
tanácsnok

Aki jó és szép cipőt akar

az készítesse cipőit

Seelinger M. Andor

uri és női minta cipészetében

Szabadság-tér 4. (Pölzi-kávéház mellett.)

Készít legújabb divat szerint és lájos lábakra 134

(Orthopäd) gyógy-czipőket.

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legelőssőbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 73

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

Zongora készítő és hangoló ipar áthelyezés!

Van szerencsém a tek. közönség szíves tudomására hozni, hogy a fent nevezett iparomat

Deák Ferencz-utca 36. sz.

(Hirschmann-féle házba) helyeztem át, és a mai kor igényeinek megfelelően rendeztem be. 241

Szakszerűen eszközölök mindennemű javítást és hangolást helyben és vidéken. A tek. közönség becses pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Neumann Antal

zongora készítő és hangoló

Arad, Deák Ferencz-utca 36. sz. (Hirschmann-ház.)

Egy ügyes, szakavatott

segéd

divatáruiüzletben

felvétetik.

Czim a kiadóhivatalban. 610

VÖRÖS JÓZSEF

paplan és matráczkészítő

Aradon, Deák Ferencz-utca 4. és 5. szám.

Tisztelettel értesíti a n. é. helybeli és vidéki közönséget, hogy évek óta a Szabadság-téren létezett paplan és matráczkészítési iparát Deák Ferencz-utca 4. és 5. szám alá helyezte át.

Készít mindennemű

paplan és matráczókat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb minőségben, jutányos árban és pontos kivitelben. 604

Javítások jutányosan és a legnagyobb gondfordítás mellett elfogadtatnak.

Posta czim: Müller J. és fia Arad.

Ruha festészet.

A tavaszi idény beálltával tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, miszerint

férfi és női tavaszi felöltők, gallérok (Ceppek),

gyermek kabátkák,

férfi öltönyök, női ruhák

egészben, minden bontás nélkül

festetnek

vagy vegyileg tisztítatnak

Müller J. és Fianál

Aradon, 392

Asztalos Sándor-utca 2—3. — Forray-utca 4. sz.

Gyár: Halász-utca 29—30.

Posta czim: Müller J. és fia Arad.

Eladó ház.

Radnai-uton 10/a. szám alatt egy emeletes ház kedvező feltételek mellett is szabad kézből

eladó.

All 14 lakosztályból és egy bolthelyiségből.

Értekezhetni ugyanott a házban.

Egy kisebb bolthelyiség esetleg lakással együtt 549

kiadó.

Van szerencsém értesíteni a t. cz. hölgyközönséget, miszerint öltözékeiket

női divat

mütermemben

a legegyszerűbbtől a legelegánsabbig beszerezhetik.

Fő törekvésem oda irányul, hogy tisztelt megrendelőim igényeit tiszta és kifogástalan munka által kiérdemelhessem.

Női divat mütermemben uri leányokat a szabászat minden ágában 40 forint díj mellett teljesen kiképezek.

A nagyérdemű hölgyközönség szíves pártfogását kérve, maradtam

tisztelettel

Schvarcz Nándorné

Arad, Hal-tér 6. szám.

Fizető leányok felvétetnek.

61 drb

diófa-rönk

eladó

30 cm.-től 81 cm. vastagságig.

Bővebbet Karácsony János körjegyzőnél, Jászahely (Arad-megye.) 609

Köhögést

a hirneves és kellemos ízű

Kaiser-féle

mell-bonbon.

2740 körjegyzőileg hiteltelített bizonyítvány igazolja a biztos eredményt köhögés, rekedtség vagy katarus és elnyálkásodás ellen. Minden egyéb szert kérünk visszautasítani.

Csomagja 20 és 40 fillér.

Kapható: Gutori Földes Kelemen és Khudy József a Szűz Máriához, Berger Gyula a Szent Erzsébethez címzett és Hajós Árpád gyógyszerárában Aradon. 1810